

Історія

УДК 930.85: 811.161.2'23(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17715567>

**Вплив культурних та історичних чинників на формування військового
жаргону в Україні**

Школьнікова Тетяна Юріївна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та
суспільних наук, Вінницький національний медичний
університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-0025-2326>

Лисаков Сергій Володимирович,

доктор філософії, учитель української мови та літератури,
Чаплинський ліцей Дубовиківської сільської ради Синельниківського району
Дніпропетровської області, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти,
Дніпровська академія неперервної освіти, м. Дніпро, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-9782-0176>

Баличева Лариса Вікторівна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри
української філології та історії, Харківський національний економічний
університет ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5960-0997>

Прийнято: 06.10.2025 | Опубліковано: 31.10.2025

Анотація. Військова лексика формувалася протягом тривалих історичних періодів під впливом культурних традицій, мовної взаємодії різних етнічних груп та соціальних трансформацій, що відображали як стратегічні, так і повсякденні аспекти життя військових спільнот. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вивчення специфіки військового жаргону як складника соціокультурного та історичного розвитку України з акцентом на аналізі механізмів виникнення та поширення військових термінів, їхній семантичній еволюції та функціонуванню у комунікативному середовищі. **Метою** дослідження є визначення ролі культурних та історичних чинників у формуванні та розвитку українського військового жаргону, виявлення його особливостей, зокрема з'ясування соціолінгвістичних і комунікативних аспектів використання специфічної лексики. **Методи** дослідження охоплювали системний аналіз історичних документів, корпусне вивчення військової лексики, порівняльну характеристику мовних традицій та семантичний аналіз термінів. Застосовано методи синтезу та узагальнення для визначення закономірностей еволюції жаргону та його взаємозв'язку з культурними й соціальними процесами. **Результати** дослідження показали, що військовий жаргон формується під впливом конкретних історичних подій, культурних традицій та практичних потреб спільноти. Визначальними інструментами поширення специфічної лексики є внутрішні комунікації, письмові джерела та усна передача знань у військових колективах. Виявлено, що військовий жаргон не лише відображає соціокультурну ідентичність військових, а й виконує функції групової солідарності, інформаційного кодування та психологічної адаптації в умовах служби. Сформовані військові терміни мають високий ступінь контекстуальної залежності, виявляючи взаємозв'язок мови та історичного досвіду. **Висновки.** Доведено, що культурні та історичні чинники є значущими у формуванні українського військового жаргону, впливають на його структуру та функціонування у спільноті.

Отримані результати акцентують на значенні соціолінгвістичної практики у вивченні військової лексики та можуть бути використані для подальших досліджень у галузі історії мови, культурології, комунікаційної практики військових структур, зокрема вивчення регіональних відмінностей військового жаргону та його адаптації у сучасних умовах міжнародного військового співробітництва.

Ключові слова: соціокультурні чинники, лексична еволюція, комунікативні практики, групова ідентичність.

The influence of cultural and historical factors on the formation of military jargon in Ukraine

Tetiana Shkolnikova,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of
Philosophy and Social Sciences, National Pirogov Memorial
Medical University of Vinnytsya, Vinnytsya, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-0025-2326>

Serhii Lysakov,

PhD, Teacher of Ukrainian Language and Literature, Chaplyn Lyceum of
Dubovykiv Village Council, Synelnyk District, Dnipropetrovsk Region, Associate
Professor of the Department of Social and Humanitarian Education, Dnipro
Academy of Continuing Education, Dnipro, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-9782-0176>

Larysa Balycheva,

PhD in History, Associate Professor, Department of Ukrainian
Philology and History, Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics, Kharkiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5960-0997>

Abstract. *Military vocabulary was formed over long historical periods under the influence of cultural traditions, linguistic interactions among different ethnic groups, and social transformations, reflecting both strategic and everyday aspects of military communities' lives. The relevance of this study lies in the need to examine the specifics of military jargon as a component of Ukraine's socio-cultural and historical development, with an emphasis on analyzing the mechanisms of military term emergence and dissemination, their semantic evolution, and their functioning in the communicative environment. The **purpose of the study** is to determine the role of cultural and historical factors in the formation and development of Ukrainian military jargon, identify its features, and clarify the sociolinguistic and communicative aspects of the use of specific vocabulary. The **research methods** included a systematic analysis of historical documents, a corpus study of military vocabulary, a comparative analysis with other linguistic traditions and a semantic analysis of terms. Methods of synthesis and generalization were applied to determine the patterns of evolution of jargon and its relationship with cultural and social processes. The **results of the study** showed that military jargon is formed under the influence of specific historical events, cultural traditions and practical needs of the community. The key tools for disseminating specific vocabulary are internal communications, written sources, and oral transmission of knowledge within military collectives. It was found that military jargon not only reflects the socio-cultural identity of the military, but also performs the functions of group solidarity, information coding and psychological adaptation in service conditions. The military*

*terms have a high degree of contextual dependence, demonstrating the relationship between language and historical experience. **Conclusions.** It has been proven that cultural and historical factors play a decisive role in the formation of Ukrainian military jargon, influencing its structure and functioning within the community. The results obtained emphasize the importance of the sociolinguistic approach in the study of military vocabulary and can be used for further research in the field of language history, cultural studies, communication practice of military structures, as well as the study of regional differences in military jargon and its adaptation in modern conditions of international military cooperation.*

Keywords: *sociocultural factors, lexical evolution, communicative practices, group identity.*

Постановка проблеми. Військовий жаргон є важливим компонентом мовної та культурної ідентичності військових спільнот, що відображає як історичні традиції, так і соціальні трансформації. Проте дослідження специфіки українського військового жаргону залишається недостатньо розробленим, зокрема у контексті впливу культурних та історичних чинників на його формування. Актуальна проблема полягає в тому, що військова лексика не лише є інструментом комунікації, але й виконує функції групової солідарності, психологічної адаптації та інформаційного кодування, що потребує системного аналізу з урахуванням соціолінгвістичних та культурних аспектів.

Проблематика вивчення механізмів виникнення військових термінів, їхньої семантичної еволюції та взаємозв'язку із культурними традиціями та історичним досвідом є важливим науковим завданням для академічної спільноти та потребує ґрунтовного аналізу. Зокрема, фахове осмислення зв'язку українського військового жаргону з іншими мовними традиціями дасть

змогу поглибити розуміння його унікальних особливостей та функцій у комунікативному середовищі.

Таким чином, дослідження культурних та історичних чинників, що вплинули на формування та розвиток українського військового жаргону є актуальним. Воно забезпечить визначення ролі мови у військових спільнотах, розгляд соціолінгвістичних та комунікативних механізмів функціонування специфічної лексики та сприятиме розвитку теоретичних практик у галузі історії мови, культурології та військових комунікацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками дослідження військового жаргону в Україні виявляють підвищений науковий інтерес до його культурних та історичних детермінант. Т. Ботвин та О. Пилипець [1] аналізують становлення військового сленгу в умовах сучасного воєнного дискурсу, де підкреслюється роль національної безпеки як чинника мовної динаміки. І. Царьова [2] звертає увагу на зміну значення окремих лексем у зв'язку з воєнним станом, показуючи, як лексичні інновації відображають суспільний досвід.

Дослідниця Т. Гуцуляк [3] розглядає лексичні інновації в контексті воєнних подій 2022 року, зокрема підкреслено їхню роль у формуванні сучасного мовного простору. У ширшому контексті воєнної комунікації Л. Рубашова [4] аналізує неологізми у військовій терміносистемі, що виникли після повномасштабного вторгнення.

Актуальність мовних інновацій доведено авторкою С. Гриценко [5], яка докладно аналізує нові слова й вирази, що з'явилися у 2022 році. Трансформації військової терміносистеми схарактеризовано І. Струк, А. Сітко та Т. Семигінівською [6], які зосереджуються на проблемах перекладу та адаптації військової лексики.

Дослідники Д. Рачек зі співавторами (D. Rasek et al.) [7] проаналізували, як військові дії в Україні спричинили повернення до вжитку лексичних

одиниць, що вийшли з активного обігу. Прагматичні аспекти воєнного дискурсу висвітлено вченими О. Ємельянової та О. Пронь [8], які наголошують на особливостях комунікації у ЗМІ.

Аналізуючи актуалізацію військової лексики у журналістських матеріалах, значну увагу до мови у медійному просторі приділено Д. Польовик [9]. У праці Т. Чернишової [10] розглянуто розвиток військової лексики у період воєнного стану. Історію формування терміносистеми досліджує С. Боженець [11], визначаючи основні етапи становлення української військової мови.

У ширшому лінгвістичному контексті дослідниці І. Басараба та О. Лемешко [12] пропонують власне визначення військового сленгу й аналізують шляхи його творення. Водночас закордонні вчені К. Хартвіг зі співавторами (K. Hartwig et al.) [13] та В. Толз та С. Хатчингз (V. Tolz & S. Hutchings) [14], розглядають проблему дезінформації та мовних стратегій, що мають безпосередній вплив на формування лексичного поля воєнного часу.

На особливу увагу заслуговує дослідження О. Герасименко та С. Кобзарь [15], які аналізують неологізми та інновації в українському військовому сленгу, простежуючи їхнє коріння від історичних термінів до сучасного вжитку, та підкреслюють залежність лексики від політичних подій і трансформацій суспільства. Вони доводять, що навіть давні лексичні одиниці часів козацтва можуть відроджуватися в новому значенні в умовах сучасних військових дій, що свідчить про безперервність культурної пам'яті.

Отже, сучасні наукові дослідження свідчать, що український військовий жаргон формується під впливом як внутрішніх культурно-історичних чинників (традиція, національна пам'ять, соціальні зміни), так і зовнішніх – глобальних інформаційних викликів та дезінформаційних практик. Попри зростання чисельності досліджень, потребують подальшого осмислення питання взаємодії українського військового жаргону з іншими соціолектами,

зокрема його роль у процесах мовної ідентичності та медійної репрезентації військових дій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні досягнення у вивченні військового жаргону та військової лексики, залишаються нерозв'язаними кілька основних аспектів проблеми. По-перше, обмежено вивчено вплив культурних і історичних чинників на формування специфічної лексики в українських військових колективах, що ускладнює розуміння її походження та еволюції. По-друге, недостатньо досліджено соціолінгвістичні аспекти використання жаргону, зокрема його роль у формуванні групової ідентичності, психологічної адаптації та внутрішньої комунікації у військових спільнотах. По-третє, відсутній комплексний аналіз семантичної еволюції термінів та їхнього функціонування в різних історичних періодах, зокрема порівняння з іншими мовними традиціями, що ускладнює загальне розуміння закономірностей розвитку військової лексики.

Причиною цих прогалин є обмежена емпірична база систематизованих досліджень та відсутність методологічних практик, що комплексно поєднували б лінгвістичний, культурологічний та історичний аналіз. Вивчення цих аспектів є важливим для поглиблення знань про соціокультурну функцію мови військових, взаємозв'язок мови та історичного досвіду та для розвитку методології досліджень у сфері військової лексикографії та культурології.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є наукове обґрунтування ролі культурних і історичних чинників у формуванні та розвитку українського військового жаргону. Для досягнення мети визначено такі завдання:

- проаналізувати історичні та культурні чинники, що вплинули на виникнення та еволюцію українського військового жаргону;
- визначити місце військового жаргону у військовому дискурсі;
- виокремити основні аспекти сучасного військового жаргону в Україні.

Таким чином, запропоноване дослідження спрямоване на заповнення наявних прогалин у вивченні військової термінології, що дає змогу розширити розуміння ролі мови у військових спільнотах та сприятиме подальшому розвитку методології вивчення цієї групи лексики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування військового жаргону в Україні має глибокі історичні корені, пов'язані з розвитком козацьких структур та військових формувань. Багато сучасних термінів походять з козацьких часів і виконують функцію маркера групової ідентичності та символу соціальної належності. Зокрема, лексичні одиниці «сотник», «спис», «герць» та «бунчужний» використовуються в сучасному військовому жаргоні як символи бойової солідарності, командної структури та історичної тяглості [1, с. 8]. Давні козацькі терміни відроджуються в новому значенні в умовах сучасних воєнних дій, що свідчить про тяглість культурної пам'яті та зв'язок історичних традицій із сучасною соціокультурною реальністю. Аналіз історичних джерел свідчить, що військова мова завжди була інтегрованою у повсякденне життя військових спільнот і поступово адаптувалася до змін політичних та культурних умов [2, с. 807]. Таким чином, історичні чинники визначають підґрунтя для розвитку сучасного військового сленгу та пояснюють його зв'язок із національною самосвідомістю, що проявляється у вживанні історичних термінів у сучасних медіа, офіційних повідомленнях Збройних сил України та внутрішньому спілкуванні військових підрозділів [15, с. 82].

Формування сучасного українського військового жаргону обумовлене поєднанням історичних та культурних чинників, що визначають його семантичну основу, функції та соціальну роль. Історичний розвиток військової лексики починався ще за часів козацьких структур, коли специфічні назви підрозділів, кодекс честі та бойові практики сприяли появі термінів, що слугували маркерами групової ідентичності та дисципліни. Так, назви

підрозділів, умовні позначення команд та скорочення використовувалися для швидкого та ефективного спілкування під час бойових дій, зокрема закріплювали певні соціальні й ієрархічні взаємини у військових спільнотах. У XIX–XX століттях війни Австро-Угорської та Російської імперій, радянські конфлікти формували умови для розвитку командних скорочень, умовних позначень та аббревіатур, тоді як період визвольних змагань 1917–1921 років був важливим для закріплення національної військової термінології, відмінної від російської та радянської лексики, що сприяло формуванню власного мовного ідентифікатора українських військових підрозділів.

Водночас культурні традиції українського суспільства сприяли формуванню військового жаргону. Гумор, образність та метафоричність національної мови проявляються у створенні термінів, що відображають унікальний погляд на навколишній світ, зокрема у появі неологізмів, що позначають види озброєння або тактичні дії («байрактарити», «стингерити», «зеленка»). Фольклорні та літературні тексти, героїчні та патріотичні оповіді формують мовні конструкції, що трансформуються у жаргонні вирази, а сучасні медіа та цифрові платформи забезпечують актуалізацію цих термінів та інтеграцію нових лексем у професійний та публічний дискурс. Це поєднання історичного досвіду, культурних традицій і цифрового середовища забезпечує стійкість, адаптивність і соціокультурну значущість військового жаргону, роблячи його важливим інструментом комунікації, психологічної підтримки та консолідації військових спільнот.

Через медіаресурси широка аудиторія отримує інформацію про військові тактичні дії, що підсилює вплив жаргону на формування спільного мовного контексту. Аналіз медіаматеріалів доводить, що мовні засоби активно використовуються для передавання значень нових термінів та адаптації історично та культурно зумовлених елементів жаргону до сучасних умов. Цифрові платформи забезпечують швидке поширення неологізмів, їхнє

використання у соціальних мережах і медіа, що сприяє формуванню стійких лексичних моделей та підтримує їхнє функціонування як соціокультурного маркера у військовому середовищі [9, с. 31]. Різні медіадискурси впливають на інтерпретацію подій, формуючи у суспільстві особисті уявлення про хід бойових дій та сприйняття учасників конфлікту [14, р. 352].

Отже, сучасні події, зокрема військова агресія Російської Федерації, актуалізують історично та культурно зумовлені елементи військового жаргону, стимулюючи його адаптацію до нових реалій і створення нових термінів у професійній та публічній комунікації. У цьому контексті жаргон є не лише практичним інструментом комунікації, а й соціокультурним маркером, що виявляє адаптацію мови до сучасних викликів та сприяє консолідації військових спільнот.

Військовий жаргон як сукупність жаргонізмів входить до шару розмовної лексики та часто відображає грубе, фамільярне або гумористичне ставлення до мовних об'єктів. Військова лексика виникла як засіб швидкого та ефективного спілкування під час бойових дій та містить спеціальні вирази та скорочення, створені для прискорення комунікації, що обумовлює тісний зв'язок між комунікативними потребами військових і культурними традиціями формування мовної спільноти.

Водночас у сучасному вітчизняному мовознавстві наразі відсутня єдина практика класифікації військової термінології. Для систематизації жаргонної лексики використано такі види аналізу: за загальними принципами (тактична, військово-технічна, військово-організаційна); за приналежністю до видів та родів ЗСУ; за тематичною ознакою тощо [11, с. 12]. Така багатоплановість і складність військового жаргону не лише доводить необхідність у подальшому його дослідженні, а й виявляє, як історичні та культурні чинники впливають на його формування.

Для кращого розуміння багатоплановості сучасного військового жаргону та його взаємозв'язків з іншими мовними формами, специфічними для формувань Збройних сил України, доцільно навести його структуру (рис. 1).

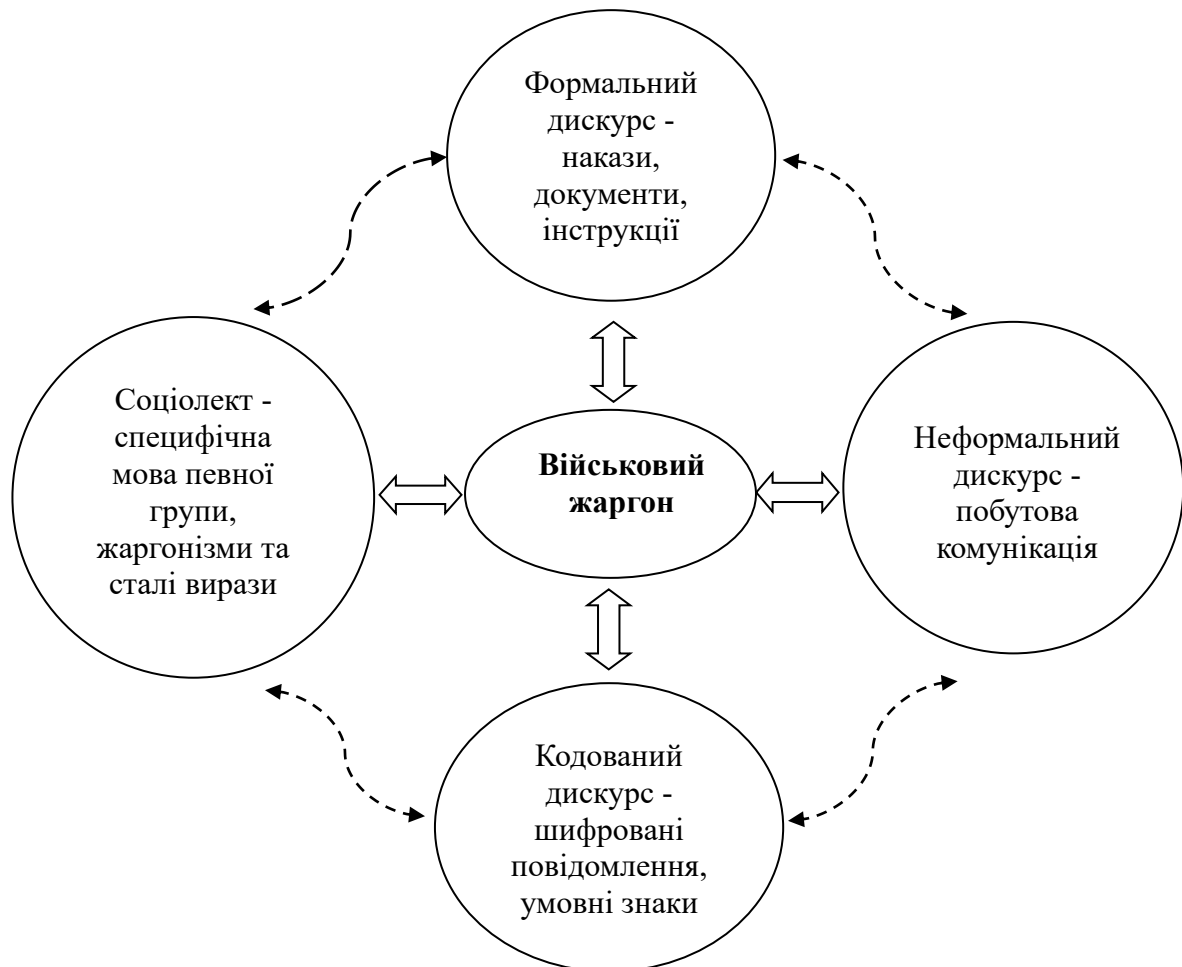

Рис. 1. Структура та взаємозв'язки сучасного військового жаргону

Джерело: власна розробка авторів за джерелами [6, 13, 15]

Отже, структура військового дискурсу має такі основні підкатегорії: формальний, неформальний, кодований дискурс та соціолект. Це сприяє розумінню того, що військовий жаргон не існує ізольовано, а функціонує як інтегрована частина ширшого дискурсу, взаємодіючи з офіційними документами, неформальною комунікацією, соціалектами та кодованими

повідомленнями, що дає змогу інтегрувати групи, підтримувати моральний дух та ефективно передавати інформацію.

У сучасних умовах, зокрема під впливом російсько-українського конфлікту, військовий жаргон зазнає додаткової трансформації: відбувається повторна актуалізація історичних термінів, що набули нових значень [2, с. 807]. Це свідчить про неперервність мовних традицій та здатність жаргону адаптуватися до сучасних соціально-політичних викликів. Таким чином, сучасний військовий сленг України є не лише практичним інструментом комунікації, а й проявом культурних та історичних чинників, що формують національну ідентичність і соціальну інтеграцію військових спільнот.

Водночас військовий жаргон формується під безпосереднім впливом культурних та психологічних засад, що відображають національні особливості мислення, світогляду та соціальної поведінки [7]. Мовні інновації у воєнному дискурсі виконують важливу функцію психологічної підтримки: вони допомагають військовим долати стрес, формувати групову ідентичність та зміцнювати відчуття колективної приналежності. У цьому контексті жаргон – це засіб комунікації, соціокультурний механізм інтеграції та адаптації до специфічного військового середовища [8, с. 98]. Через жаргон створюються унікальні соціальні коди, що формують сприйняття війни та впливають на взаємодію військових із суспільством [3, с. 39].

Розвиток сучасного українського військового жаргону прискорився після початку активних воєнних дій у 2014–2022 роках [6], що супроводжувалося інтенсивним введенням нових термінів і зміни значень раніше відомих слів [15]. Сучасна військова лексика активно адаптувалася до медіасередовища, що сприяло її поширенню та інтеграції у публічний дискурс. Військові терміни сформували унікальний лінгвістичний шар, що потребує системного вивчення, оскільки він відображає специфіку професійної комунікації та особливості соціокультурного контексту. Масмедіа, зокрема

цифрові платформи та соціальні мережі, є значущими в актуалізації нових термінів, забезпечуючи їхнє швидке поширення серед військових і цивільних [10, с. 34].

На сучасному етапі російсько-українського конфлікту з'явилося багато нових лексичних одиниць – неологізмів, що називають сучасні види озброєння, тактичні та стратегічні операції, зокрема персоналізацію образу противника та ставлення українських військових до агресора. Цей процес сформував численні сленгові та жаргонні вирази, що активно застосовуються у бойовому середовищі: «арта» – артилерійські підрозділи, «бандеромобіль» – транспорт для ЗСУ, «байрактарити», «джавелініти», «стингерити» та «хаймарсити» – дії зі знищення супротивника за видом озброєння, «дискотека» – бойові операції, «зеленка» – лісисті території, «стрічка» – колона техніки, «мінусувати» – ліквідація ворога, «пташка» – безпілотний літальний апарат, «привид Києва» – образ українських пілотів тощо.

Водночас відбувається поширення цих термінів на міжнародному рівні: українські неологізми перекладаються англійською та поширюються через медіа, формуючи новий глобальний лексичний шар у сфері військового спілкування. Таким чином, українська військова лексика є джерелом для створення англомовної термінології ХХІ століття, що закріплюється як у професійній комунікації, так і в публіцистиці [7].

Підтвердженням переходу неологізмів до категорії усталених термінів є їхнє практичне застосування у різних галузях військової справи: звітах, регламентах, статутах, нормативно-правових документах, професійній комунікації військових частин, підрозділів та батальйонів. Використання скорочень, ініціалізмів та акронімів дає змогу редукувати слова й забезпечує оперативність комунікації. Це особливо важливо при перекладі термінів іношомовного походження, де застосовують три основні стратегії: переклад із відповідним скороченням (ППОС → PARP), переклад з повною формою

(ПТРК → Anti-Tank Missile System), або перекодування абревіатур (БТР-70 → BTR-70 modernization project, ОНБ → night vision ONB googles).

Сучасне збройне протистояння Росії та України характеризується активним застосуванням дронів та артилерії, що в лінгвістичному аспекті впливає на формування нових лексичних одиниць. Основні термінологічні новації українського військового жаргону зосереджено в тематичній підгрупі «Ракетні системи, засоби ППО», де активно застосовуються запозичені абревіатури: MLRS (Multiple Launch Rocket System), HIMARS (High Mobility Artillery Rocket Systems), NASAMS (Norwegian Advanced Surface to Air Missile System), що разом з усталеними термінами, як-от РСЗВ, формують багатозначну та ефективну лексичну систему сучасного українського військового дискурсу [6, с. 32].

Військовий жаргон відображає специфіку військової культури, соціальні та психологічні процеси, що відбуваються у бойових умовах. У таблиці 1 узагальнено основні джерела формування жаргону, його функції та сучасні трансформації.

Таблиця 1

Основні аспекти сучасного військового жаргону в Україні

Аспект жаргону	Джерела формування	Функції	Сучасні трансформації
Історичні корені	Козацька доба, попередні війни	Маркер ідентичності, груповий код	Актуалізація у сучасній війні
Соціолект	Військові підрозділи, курсанти	Інтеграція, психологічна підтримка	Поширення через соцмережі та медіа
Культурні чинники	Національні традиції, культурні норми	Формування світогляду та цінностей	Нові лексеми для сучасного дискурсу

Аспект жаргону	Джерела формування	Функції	Сучасні трансформації
Психологічні чинники	Психологічний досвід військових	Подолання стресу, підвищення бойового духу	Інтеграція у медіапростір та онлайн-комунікацію
Масмедіа	ЗМІ, соціальні мережі	Актуалізація термінів, поширення інформації	Глобалізація термінології, стандартизація

Джерело: власна розробка авторів за джерелами [2-4; 7-14]

Отже, військовий жаргон в Україні є комплексним явищем, що інтегрує історичні, соціальні, культурні та психологічні чинники. Сучасні трансформації жаргонізмів відбуваються під впливом медіа та цифрового середовища, що формує нові соціальні коди та комунікативні практики.

Таким чином, формування сучасного українського військового жаргону у воєнному дискурсі відображає актуальні реалії та виклики у сфері безпеки та оборони. Його вивчення є значущим для всіх учасників воєнного процесу, оскільки забезпечує ефективну комунікацію, точну координацію дій і реалізацію військових завдань.

Військовий жаргон виконує важливу роль у сприйнятті військових понять, стратегій та тактичних дій під час комунікації. Він формується під впливом історичних, культурних, соціальних та психологічних чинників, що робить його багатоплановим явищем. Крім безпосередньої функції оперативного спілкування між військовими, він є важливим інструментом для розуміння воєнного контексту цивільним населенням, сприяючи об'єктивнішому сприйняттю подій.

Отже, сучасний український військовий жаргон відображає тенденції розвитку військових технологій, тактики та стратегії, взаємодію з медіапростором та цифровим середовищем, впливає на формування громадської думки щодо воєнних подій і конфліктів. Він є не лише засобом

комунікації, а й важливим культурно-історичним ідентифікатором сучасного військового дискурсу.

Висновки. Результати проведеного дослідження доводять, що формування сучасного українського військового жаргону є результатом складної взаємодії історичних, культурних, соціальних та психологічних чинників. Історичні традиції, починаючи з козацьких часів, визначають базові принципи лексичної організації та групову ідентичність. Культурні особливості та національна фразеологія сприяють формуванню унікальної комунікативної системи, що відображає цінності, світогляд і соціальні практики військових спільнот.

Сучасні події, зокрема військова агресія, спричинили активну трансформацію та актуалізацію військового жаргону в Україні. Нові терміни та неологізми виконують функції оперативного спілкування, соціальної інтеграції та психологічної підтримки, забезпечуючи швидке передавання інформації та зміцнення колективного духу. Водночас він взаємодіє з медіа та цифровим середовищем, що дає можливість адаптувати жаргонізми до широкого використання та впливати на громадську думку.

Результати дослідження мають практичне значення для лінгвістів, військових психологів, фахівців з комунікацій та медіадосліджень, сприяючи глибшому розумінню особливостей професійної військової комунікації та оцінюванню її впливу на суспільство.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на детальне вивчення впливу історичних етапів на формування лексики, аналіз соціокультурних механізмів трансформації військових термінів у медіапросторі, дослідження психологічного впливу жаргону на різні категорії населення, зокрема на розроблення систематизованих методик оцінювання та класифікації сучасного військового дискурсу. Такі напрями забезпечать розширення розуміння

структури та функціонування військового жаргону й сформують основу для подальшого розвитку наукових і практичних досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Ботвин Т. М., Пилипець О. В. Формування військового сленгу у сучасному воєнному дискурсі. *Мова – кордон національної безпеки*: зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 21 лют. 2024 р.). Львів. 2024. С. 6–11. URL: https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/14595/1/Збірник%20тез_мова_кордон_2024%20%281%29.pdf (дата звернення: 10.08.2025).
2. Царьова І. В. Російсько-українська війна (2014–2022): слова, які набули нових значень. *Baltija Publishing*. 2022. С. 804–811. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-99>.
3. Гуцуляк Т. Є. Лексичні інновації в контексті воєнних подій 2022 року. *Змінність дидактичних та соціокультурних аспектів в українській філології*: матеріали всеукр. наук.-педаг. підвищ. кваліфікації (м. Одеса, 30 січня – 12 березня 2023 р.). Одеса. 2023. С. 37–40. URL: https://lvphu.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Ukrainska_filolohiia_30.01-12.03.2023_Kachmar.pdf#page=37 (дата звернення: 10.08.2025).
4. Рубашова Л. М. Новітні тенденції в розвитку військової терміносистеми в Україні, зокрема в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну, питань захисту довкілля та соціальних аспектів. *Неологізми у сучасному комунікативному просторі*: зб. наук. праць / за ред. В. Я. Жалая. Київ: Едельвейс, 2024. С. 85–186. URL: https://langcenter.kiev.ua/documents/2024/2024_neologismy.pdf#page=86 (дата звернення: 10.08.2025).
5. Гриценко С. Мовні інновації російсько-української війни 2022 року. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 2(32). С. 9–13. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.32.02>.

6. Струк І. В., Сітко А. В., Семигінівська Т. Г. Формування та переклад військової термінології у період активних воєнних дій на території України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2022. №2. С. 29–33. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Struk_Iryna/Formuvannia_ta_pereklad_viiskovoi_terminolohii_u_period_aktyvnykh_voiennykh_dii_na_terytorii_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=dt2t4bmqltbf1ot0pssqu4lku7 (дата звернення: 10.08.2025).

7. Racek D., Davidson B. I., Thurner P. W., Zhu X. X., Kauermann G. The Russian war in Ukraine increased Ukrainian language use on social media. *Communications Psychology*. 2024. Vol. 2. 1. DOI: <https://doi.org/10.1038/s44271-023-00045-6>.

8. Ємельянова О. В., Пронь О. Р. Лінгвопрагматичні особливості воєнного дискурсу (на матеріалі текстів ЗМІ). *Закарпатські філологічні студії*. 2024. № 35. С. 96–99. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.16>.

9. Польовик Д. В. Актуалізація військової лексики у мові українських мас медіа. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. № 29. С. 28–33. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/29/part_2/5.pdf (дата звернення: 10.08.2025).

10. Чернишова Т. О. Розвиток української військової лексики в період російсько-української війни. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2024. Т. 35(74), № 3. С. 31–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.1/06>.

11. Боженець С. В. Становлення та сучасний стан дослідження військової терміносистеми української мови. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2023. Т. 34 (73), № 3. С. 8–12. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/3_2023/3_2023.pdf#page=20 (дата звернення: 10.08.2025)

12. Басараба І., Лемешко О. Військовий сленг: дефініція та шляхи утворення. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 55, Т. 1 С. 137–142. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-1-22>.
13. Hartwig K., Schmid S., Biselli T., Pleil H., Reuter C. Misleading information in crises: exploring content-specific indicators for misleading information on Twitter from a user perspective. *Behaviour & Information Technology*. 2024. P. 1–34. DOI: doi.org/10.1080/0144929X.2024.2373166.
14. Tolz V., Hutchings S. Truth with a Z: Disinformation, war in Ukraine, and Russia's contradictory discourse of imperial identity. *Post-Soviet Affairs*. 2023. Vol. 39, № 5. P. 347–365. DOI: <https://doi.org/10.1080/1060586X.2023.2202581>.
15. Герасименко О. Ю., Кобзарь С. С. Неологізми російсько-української війни: аналіз та специфіка використання. *Наукові записки*. 2024. № 209. С. 82–86. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-12>.